

Mgr Wojciech Rzepiński

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

ORCID: 000-0002-9314-8818

e-mail: wojciech.rzepinski@amu.edu.pl

Konsument w sprawach przeciwko zobowiązanym z weksla po nowelizacjach Kodeksu postępowania cywilnego z 2019 i 2021 r.¹

Consumer in cases against the obligated under the bill of exchange after the amendments to Polish Code of Civil Procedure of 2019 and 2021

Streszczenie

Celem artykułu jest omówienie zmian wzmacniających ochronę prawną konsumentów wprowadzonych nowelizacjami k.p.c. (i niektórych innych ustaw) z 2019 i 2021 r. oraz udzielenie odpowiedzi na dwa pytania: (1) czy na gruncie nowelizacji z 2019 r. sąd — przyjmując, że stronie pozwanej przysługuje ochrona właściwa konsumentom — miał kompetencję do przekazania z urzędu takiej sprawy do właściwego sądu oraz (2) czy nowelizacja z 2021 r. rozwiązała problem kwalifikacji poręczycieli wekslowych jako konsumentów, w sytuacji gdy poręczenie wekslowe (czynność prawną) w stosunku do przedsiębiorcy nie było bezpośrednio związane z działalnością gospodarczą lub zawodową poręczyciela.

Słowa kluczowe: weksel, konsument, nakaz zapłaty, kredyt konsumencki

JEL: K12, K15, K41

Abstract

The aim of this paper is to discuss the changes introduced to strengthen the legal protection of consumers by the amendments to the Polish Code of Civil Procedure of 2019 and 2021 and to answer two specific questions: (1) whether, under the amendment of 2019, the court — assuming that the defendant is entitled to appropriate consumer protection — had the competence to refer such a case to the court with jurisdiction and (3) did the amendment of 2021 solve the problem of qualifying promissory note guarantors as consumers, in a situation where the promissory note surety (legal action) in relation to the entrepreneur was not directly related to the business or professional activity of the guarantor.

Keywords: bill of exchange, consumer, order for payment, consumer credit

Wstęp

Zagadnienie działania sądu z urzędu w interesie konsumenta zostało dostrzeżone w orzecznictwie dotyczącym dochodzenia roszczeń z weksla, w szczególności w orzeczeniach Sądu Najwyższego² oraz Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Chodzi zwłaszcza o wyrok TSUE z 13.09.2018 r., sygn. C-176/17, w sprawie Profi Credit Polska S.A. przeciwko Mariuszowi Wawrzoskowi (dalej jako sprawa Profi Credit Polska)³. W pierwszej kolejności, podniesione tam twierdzenia zostały uwzględnione przez polskiego prawodawcę poprzez zmianę ustawą z 4.07.2019 r. (dalej jako ustawa nowelizująca k.p.c. z 2019 r.)⁴ art. 31

ustawy z 17.11.1964 r. — Kodeks postępowania cywilnego (dalej jako k.p.c.)⁵ wyrażającego zrab normy kompetencyjnej, zgodnie z którą sąd jest zobowiązany do rozpoznania sprawy zarówno w sytuacji, gdy powód wytoczy powództwo według przepisów o właściwości ogólnej, jak i przed sąd oznaczony w przepisach o tzw. właściwości przemiennej. Zgodnie z dodanym § 2: „Przepisów niniejszego oddziału nie stosuje się w sprawach przeciwko konsumentom”, a więc również do powództwa przeciwko zobowiązanemu z weksla, w sytuacji gdy powodem jest podmiot posiadający status przedsiębiorcy, natomiast pozwanym jest konsument (art. 371 § 1 k.p.c.). Kolejne zmiany wynikające z przywołanego orzecznictwa wprowadzone zostały ustawą z 11.18.2021

r. (dalej jako ustawa nowelizująca k.p.c. z 2021 r. albo nowelizacja k.p.c. z 2021 r.)⁶.

Dotychczas warunkiem wystarczającym do wydania nakazu zapłaty przeciwko zobowiązanemu z weksla było należyte wypełnienie weksla oraz brak wątpliwości co do prawdziwości i treści tegoż, a gdy doszło do przejścia praw z weksla na powoda — warunkiem takim było również przedstawienie dokumentów uzasadniających roszczenia, o ile przejście tych praw na powoda nie wynika bezpośrednio z weksla (przesądza o tym treść art. 485 § 2 k.p.c.). Powód miał więc możliwość oparcia swojego roszczenia wyłącznie na twierdzeniu o fakcie posiadania należycie wypełnionego weksla, który musi zostać załączony do pozwu. Na gruncie przepisów obowiązujących przed wejściem w życie ustawy nowelizującej k.p.c. z 2021 r. zasadne było postawienie dwóch następujących pytań:

1) W jakich sytuacjach sąd miał obowiązek przyjąć, że stronie pozwanej przysługują zarzuty procesowe właściwe dla konsumentów (przy czym do przypisania ochrony właściwej dla konsumentów miałoby wystarczyć ustalenie, że chociażby jednemu z podmiotów pozwanych można przypisać status konsumenta)?

2) Czy sąd — przyjmując, że stronie pozwanej przysługiwała ochrona właściwa konsumentom — miał kompetencję do przekazania z urzędu takiej sprawy do właściwego sądu, niejako podnosząc za stronę pozwaną zarzut naruszenia art. 31 § 2 k.p.c.?

Ustawą nowelizującą k.p.c. z 2021 r. zmieniono m.in. brzmienie art. 485 § 2 k.p.c. (dodatkowe warunki wydania nakazu zapłaty z weksla w sprawach konsumenckich) oraz dodano art. 11a do ustawy z 28.04.1936 r. — Prawo wekslowe (dalej jako Prawo wekslowe)⁷ (zakaz indosowania, gdy weksel wręczono przedsiębiorcy na zabezpieczenie roszczeń wobec konsumenta). Tym samym, przedmiotem niniejszego artykułu jest również próba udzielenia odpowiedzi na pytanie: czy ustawa nowelizująca k.p.c. z 2021 r. rozwiązała problem kwalifikowania poręczycieli wekslowych jako konsumentów, w sytuacji gdy poręczenie wekslowe (czynność prawna) w stosunku do przedsiębiorcy nie było bezpośrednio związane z działalnością gospodarczą lub zawodową poręczyciela?

Wzorzec metodologiczny odtworzenia relewantnych norm dla badanych zagadnień stanowią dla mnie zasady, reguły oraz wskazówki sformułowane na gruncie derywacyjnej koncepcji wykładni prawa (zob. w szczególności Zieliński, 2017). Jednocześnie przytaczane przeze mnie w niniejszym artykule przepisy uznaję za zrębowe i wyrażające co najmniej jedną, odtwarzaną normę kompetencyjną.

Zabezpieczanie wykonania zobowiązań z umowy kredytu konsumenckiego wekslem *in blanco*

Wzmoczone zainteresowanie problemem ochrony konsumentów jako zobowiązanych z weksla jest pokłosiem wątpliwych praktyk podmiotów udzielających w szczególności kredytów konsumenckich. Jak zauważyła w swojej opinii

rzecznik generalna Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej Juliane Kokott w sprawie Profi Credit Polska, „używanie weksli własnych, tj. weksli, w przypadku których wystawca weksla sam zobowiązuje się do zapłaty danej sumy jako zabezpieczenia umowy kredytu konsumenckiego jest w Polsce — inaczej niż w części innych państw członkowskich — dozwoloną i szeroko rozpowszechnioną praktyką”⁸. Świadczy o tym także liczba pytań prejudycjalnych kierowanych do TSUE przez sądy polskie⁹. Sądy odnotowują także problem tzw. powodów masowych (np. podmiotów zajmujących się masowym nabywaniem wierzytelności i ich dochodzeniem na drodze sądowej). W sprawie działalności takich podmiotów wypowiedział się m.in. SA w Katowicach w wyroku z 17.10.2018 r.¹⁰, stwierdzając, że ich działalność jest zgodna z obowiązującymi przepisami prawa, w tym w szczególności art. 5 k.c. Również podmioty udzielające kredytów konsumenckich, dochodząc swoich roszczeń przed sądami powszechnymi, mogą dokonywać tego na masową skalę. TSUE odnotował także w wyroku dotyczącym sprawy Profi Credit Polska, że taka „praktyka polega na tym, że do pozwu dołącza się wyłącznie prawidłowo wypełniony weksel, z pominięciem innych dokumentów potwierdzających istnienie poprzedzającego podpisanie weksla stosunku podstawowego, w tym umowy kredytu konsumenckiego” (sprawa Profi Credit Polska, pkt 28).

W polskim systemie prawnym przewidziano mechanizmy zabezpieczające konsumenta przed ponoszeniem nadmiernego ryzyka związanego z wystawieniem weksla *in blanco* na rzecz kredytodawcy. Stosownie do art. 41 ust. 1–3 ustawy z 12.05.2011 r. o kredycie konsumenckim (dalej jako ustawa o kredycie konsumenckim)¹¹ weksel konsumenta wręczony kredytodawcy w celu spełnienia lub zabezpieczenia świadczenia wynikającego z umowy o kredyt konsumencki powinien zawierać klauzulę „nie na zlecenie” lub równoznaczną, a kredytodawca ponosi odpowiedzialność za przyjęcie weksla niezawierającego tej klauzuli i przeniesienie takiego weksla na inną osobę (również w sytuacji, gdy weksel znalazł się w posiadaniu innej osoby wbrew woli kredytodawcy)¹². Nadmierne ryzyko konsumenckie w odniesieniu do wystawiania weksli dostrzegli także przedstawiciele szczegółowych nauk prawnych. Zdaniem M. Grochowskiego ryzyko te wynikają z dwóch czynników: możliwości przeniesienia tych papierów (tj. weksla i czeku) na inną osobę (przez indos), a po drugie, możliwości wejścia w posiadanie papieru wartościowego przez osobę trzecią bez dokonania indosu i bez zgody kredytodawcy. Weksel powinien zostać zwrócony konsumentowi niezwłocznie po spełnieniu przez niego świadczenia wynikającego z umowy o kredyt konsumencki (art. 41 ust. 4 ustawy o kredycie konsumenckim).

Pojęcie „konsument”

Jak zostało to już wcześniej wspomniane, w dodanym art. 31 § 2 k.p.c. ustawodawca zakazał powodowi korzystania z właściwości przemiennej w sytuacji, gdy pozwanym jest konsument. Ponieważ k.p.c. nie formułuje definicji legalnej

pojęcia „konsument”, to definicji takiej należy szukać w kodeksie regulującym dziedzinę obejmującą problematykę regulowaną przez daną ustawę oraz innych ustawach uznawanych za podstawowe dla danej dziedziny. Ponieważ rozpatrywane są tutaj stosunki cywilnoprawne, to takim kodeksem właściwym byłby kodeks cywilny, ewentualnie doprecyzowany przez podstawową dla rozważanej tematyki ustawę z 16.02.2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (dalej jako ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów)¹³.

Zgodnie z art. 221 ustawy z 23.04.1964 r. — Kodeks cywilny (dalej jako k.c.)¹⁴ za konsumenta uważa się osobę fizyczną dokonującą z przedsiębiorcą¹⁵ czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową. Z kolei art. 4 pkt 12 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów zawiera odesłanie do definicji zawartej w k.c. Jak trafnie wskazuje J. P. Naworski, istnieje dwojaka więź pomiędzy pojęciem konsumenta a pojęciem przedsiębiorcy: po pierwsze „stroną umowy zawartej przez konsumenta musi być przedsiębiorca”, po drugie „kandydat na konsumenta też może być przedsiębiorcą, byleby czynność prawna nie była związana bezpośrednio z jego działalnością gospodarczą” (Naworski, 2018).¹⁶

Z. Radwański zauważył, że konsument nie jest formalnie wyróżnionym swoistym rodzajem podmiotu prawnego (Radwański, 2003). Sens tego twierdzenia trafnie oddał Sąd Apelacyjny w Szczecinie, który stwierdził, że „w przypadku pojęcia konsumenta nie chodzi o cechę własną osoby fizycznej, a analizę stosunku zobowiązaniowego, z jakiego dochodzi ona roszczenia. O tym, czy podmiot jest konsumentem, czy też nie, decyduje to, z kim wchodzi w relacje i jaki mają one charakter”¹⁷. Trafne pozostaje także stanowisko wyrażone przez Sąd Apelacyjny w Gdańsku, że „status osoby fizycznej jako konsumenta w rozumieniu art. 221 k.c., powinien być oceniany na chwilę dokonywania czynności prawnej”¹⁸. Jak zauważył R. Strugała, „dokonanie przez sąd kwalifikacji określonej osoby fizycznej jako konsumenta powinno się (...) dokonać *ex officio*, jeśli kwalifikacja taka jest możliwa na podstawie materiału zebranego zgodnie z regułami obowiązującymi w prawie procesowym” (Strugała, 2021). Podsumowując, przy przypisywaniu pozwanej osobie fizycznej statusu konsumenta należy wziąć pod uwagę, czy w chwili dokonywania czynności prawnej wchodziła ona w relację z przedsiębiorcą i czy dokonywana czynność prawna miała bezpośredni związek z działalnością gospodarczą lub zawodową tej osoby fizycznej.

Możliwość przypisania dłużnikom wekslowym statusu konsumenta

Wobec powyższego rozważenia wymaga następujące pytanie: czy dłużnicy wekslowi mogą zostać uznani za konsumentów zgodnie z wyżej przedstawionym rozumieniem? Udzielenie odpowiedzi na to pytanie wymaga w pierwszej kolejności zrozumienia istoty zobowiązania wekslowego. Przypomnijmy więc, że „weksel jest to papier wartościowy o określonej dokładnie przez prawo wekslowe formie, cha-

rakteryzujący się tym, że złożenie na nim podpisu stanowi podstawę i przyczynę zobowiązania wekslowego podpisującego” (Heropolitańska, 2015). Do cech charakterystycznych tego zobowiązania należą jego abstrakcyjność, bezwarunkowość, pieniężny charakter, sformalizowanie dokumentu wekslowego, samodzielność zobowiązania poszczególnych dłużników wekslowych, solidarna odpowiedzialność dłużników wekslowych (Heropolitańska, 2015).

Stosownie do art. 37¹ § 1 k.p.c. powództwo przeciwko zobowiązanemu z weksla można wytoczyć przed sąd miejsca płatności. Wymóg oznaczenia miejsca płatności w wekslu został sformułowany zarówno w art. 1, jak i art. 101 Prawa wekslowego. Oznaczenie więc miejsca płatności w wekslu, a w dalszej kolejności wytoczenie powództwa opartego na tym wekslu i powołanie się na owo miejsce płatności przy wyborze sądu właściwego do rozpoznania sprawy przez powoda stwarza dla niego taką sytuację, że sąd, do którego zostało wniesione powództwo, jest zobowiązany do uznania się właściwym do rozpoznania sprawy. W sytuacji zaś, gdy zobowiązanych z weksla jest kilku, wierzyciel wekslowy może ich pozwać łącznie przed sąd miejsca płatności weksla lub sąd właściwości ogólnej dla akceptanta albo wystawcy weksla własnego (art. 37¹ § 2 k.p.c.). W doktrynie podkreśla się przy tym, że „nie jest zatem (...) dopuszczalne wytoczenie powództwa przed sąd właściwości ogólnej indosanta lub poręczyciela wekslowego” (Rudkowska-Ząbczyk, 2021)¹⁹.

Abstrakcyjność zobowiązania wekslowego polegała dotąd na tym (tj. do momentu nowelizacji k.p.c. z 2021 r.), że „zobowiązanie wekslowe jest oderwane od swej przyczyny prawnej (tzw. *causa*), stanowiącej gospodarczą przyczynę wystawienia weksla. (...) Z tego względu posiadacz weksla nie musi wykazywać podstawy gospodarczej zobowiązania wekslowego ani tego, że ta podstawa w ogóle istniała. Kto dochodzi zapłaty jako wierzyciel wekslowy, musi tylko przedłożyć dokument weksla, na który się powołuje, i wykazać swą tożsamość z osobą remitenta”²⁰.

W doktrynie podkreśla się, że głównymi dłużnikami wekslowymi są wystawca weksla własnego i akceptant weksla trasowanego i „tylko ci dłużnicy nie mogą nigdy zwolnić się od odpowiedzialności za zapłatę sumy wekslowej” (Szumański, 2016). Mając na uwadze powyższe, należy przyjąć, że w przypadku powództwa opartego na podstawie weksli zupełnych w chwili wystawienia przeciwko tym dłużnikom nie istnieje podstawa do przypisania im statusu konsumenta z uwagi na oderwanie tego stosunku prawnego od rzeczywistej podstawy gospodarczej zobowiązania wekslowego. Abstrakcyjność zobowiązania wekslowego powoduje, że sądowi zakazane jest przypisywanie takim dłużnikom możliwości podniesienia subiektywnych zarzutów wekslowych, a takie odnosiłyby się np. do charakteru relacji zachodzącej między tymi dłużnikami a każdorazowym remitentem.

Co więcej, art. 27 Prawa wekslowego wyraźnie przyznaje trasatowi możliwość oznaczenia w przyjęciu osoby, u której zapłata powinna być dokonana. Z kolei w braku tego oznaczenia należy uznać, że akceptant sam zobowiązał się zapłacić w miejscu zapłaty. Innymi słowy, art. 27 Prawa wekslowego należy interpretować jako *lex specialis* wobec art. 31

§ 2 k.p.c. z uwagi na domniemanie prawne wykreowane przez wspomniany art. 27 Prawa wekslowego (nakaz przyjęcia, że akceptant zobowiązał zapłacić się w miejscu zapłaty albo u domicylianta).

Do pozostałych dłużników wekslowych zalicza się wystawcę weksla trasowanego, indosanta, poręczyciela, akceptanta przez wyręczenie (Szumański, 2016).

Przypomnijmy również, że w art. 17 Prawa wekslowego ustawodawca w sposób negatywny uregulował zarzuty dłużników wekslowych, wskazując, że nie mogą one dotyczyć stosunków osobistych z wystawcą lub z posiadaczami poprzednimi, chyba że posiadacz, nabywając weksel, działał świadomie na szkodę dłużnika. Trafnie wskazuje przy tym Sąd Najwyższy w swoim orzecznictwie, że art. 17 Prawa wekslowego odnosi się do sytuacji, w których doszło do przeniesienia weksla na zasadach prawa wekslowego²¹, ponieważ w przeciwnym razie zastosowanie znajduje art. 10 Prawa wekslowego²². Treść art. 17 Prawa wekslowego nie wyłącza zatem możliwości przypisania pozostałym dłużnikom statusu konsumenta.

Jednakże, mając na uwadze abstrakcyjną naturę zobowiązania wekslowego, również i w tym wypadku należy przyjąć, że sądowi zakazane jest przypisywanie takim dłużnikom możliwości podniesienia subiektywnych zarzutów wekslowych odnoszących się do charakteru relacji zachodzącej między tymi dłużnikami a każdorazowym remitentem. Wyjątek stanowi tutaj oparcie roszczenia na wekslu *in blanco*. Trzeba przychylić się do poglądu wyrażonego przez P. Machnikowskiego, że weksel *in blanco* nie jest do momentu wypełnienia wekslem w rozumieniu prawa wekslowego, a art. 10 Prawa wekslowego stanowi przełamanie wymogu formy *ad solemnitatem* i pozwala na zaciągnięcie zobowiązania przez wystawienie dokumentu niespełniającego ustawowych wymagań, o ile istnieje porozumienie co do jego późniejszego uzupełnienia (Machnikowski, 2002). Zobowiązanie wekslowe powstaje zatem w granicach określonych porozumieniem wekslowym.

Wydanie weksla *in blanco* wiąże się częstokroć z pozostawieniem wierzycielowi wekslowemu dowolności w zakresie oznaczenia miejsca płatności w wekslu. Wystarczy przytoczyć przykładowe postanowienie porozumienia wekslowego, zgodnie z którym wierzyciel wekslowy miał prawo „opatrzyć weksel miejscem i terminem płatności według własnego uznania”²³. Nie ulega wątpliwości, że ów stan asymetrii, w której wierzyciel wekslowy ma pełną lub częściową swobodę co do jednostronnego wyboru miejsca płatności weksla, może prowadzić do pewnych uciążliwości dla dłużnika wekslowego. Wskazuje się przy tym na przykład, że „w sporach dotyczących niewielkich kwot pieniężnych relatywny koszt stawiennictwa (...) przed sądem może (...) zniechęcić [pозwanego — przyp. autora] do skorzystania z przewidzianych w prawie środków ochrony prawnej”²⁴. Ten problem zauważył także TSUE w sprawie *Oceano Grupo Editorial i Salvat Editores*, gdzie wskazał, że za niedozwolone może zostać uznane postanowienie umowne zobowiązujące konsumenta do poddania sporu pod rozstrzygnięcie sądu w sposób, który doprowadzi (wbrew wymogowi dobrej wiary) do znacznej nierównowagi praw i obowiąz-

ków stron wynikających z umowy, ze szkodą dla konsumenta²⁵. W szczególności taką nierównowagę może powodować poddanie sporu pod rozstrzygnięcie sądu, który jest położony w dużej odległości od miejsca zamieszkania konsumenta.

Przypisanie dłużnikom wekslowym z weksla *in blanco* statusu konsumenta byłoby więc możliwe w sytuacji, gdyby sąd ustalił, że takiemu dłużnikowi przysługuje zarzut wypełnienia weksla niezgodnie z porozumieniem²⁶ i w ramach stosunku podstawowego istnieje relacja przedsiębiorca-konsument w wyżej przedstawionym rozumieniu. Szczególnym przypadkiem takiej sytuacji wydaje się możliwość ustalenia przez sąd, że porozumienie wekslowe zawiera niedozwolone warunki umowne, co aktualizuje jego obowiązek działania z urzędu w sprawach z udziałem konsumenta w celu zapewnienia efektywności prawa unijnego²⁷. Wtedy wypełnienie weksla stosownie do niedozwolonego warunku umownego należałoby traktować tak, jakby weksel był wypełniony niezgodnie z porozumieniem.

Taki wniosek jest bliski pogładowi A. Gołąb, która proponuje przyjmowanie „szerokiej, funkcjonalnej wykładni pojęcia »konsument«, pozwalającej sądowi na etapie badania właściwości dokonać formalnej kwalifikacji sprawy jako konsumenckiej *sensu largo* na podstawie twierdzeń zawartych w pozwie” (Gołąb, 2020). Otwarte pozostaje jednak pytanie: czy na gruncie stanu prawnego powstałego po nowelizacji k.p.c. po 2019 r. sąd mógłby badać zachodzenie tych sytuacji z urzędu?

Zgodnie z art. 32 Prawa wekslowego, poręczyciel wekslowy odpowiada tak samo jak ten, za kogo poręczył. Podzielam więc twierdzenie wywiedzione przez Sąd Apelacyjny w Poznaniu, który w postanowieniu z 23.01.2017 r. stwierdził, że „nie można (...) przyjąć, aby osoba fizyczna poręczająca na wekslu mającym na celu zabezpieczenie zobowiązania zaciągniętego przez przedsiębiorcę i związanego z jego działalnością gospodarczą posiadała status konsumenta”²⁸.

SA w Poznaniu wydaje się nie podzielać w tym zakresie stanowiska SN wyrażonego w wyroku z 10.05.2017 r.²⁹, w którym SN stwierdził, że „jeśli dana osoba fizyczna w ogóle nie prowadzi działalności gospodarczej lub zawodowej (jest pracownikiem, emerytem, rencistą), to w umowie zawartej z przedsiębiorcą zawsze będzie traktowana jako konsument”. Jednakże o bezpośredniości związku między czynnością a działalnością gospodarczą (lub zawodową) poręczyciela nie przesądza empiryczny fakt prowadzenia działalności, ale norma przynajmniej częściowo wyrażona w art. 32 Prawa wekslowego. Norma ta kształtuje sytuację prawną poręczyciela wekslowego w ten sposób, że „dziedziczy on” sytuację prawną tego, za kogo poręczył. Z tej perspektywy, za nietrafne należy uznać również stanowisko SN wyrażone w wyroku z 22.10.2020 r.³⁰ SN uznał w tym orzeczeniu, w mojej ocenie nietrafnie, że „konsumentem (...) może być także osoba fizyczna, która dokonuje czynności prawnej w postaci poręczenia wekslowego, także udzielająca poręczenia wekslowego spłaty zobowiązania małżonka — przedsiębiorcy z tytułu umowy leasingu, jeżeli poręczenie to nie jest bezpośrednio związane z działalnością gospodarczą lub zawodową tej osoby”.

Roszczenie z weksla *in blanco* a badanie z urzędu elementów stosunku podstawowego przed wejściem w życie ustawy nowelizującej k.p.c. z 2021 r.

Należy przypomnieć, że przed wejściem w życie ustawy nowelizującej k.p.c. z 2021 r. sąd wydawał nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym przeciwko zobowiązanemu z weksla należycie wypełnionego, którego prawdziwość i treść nie nasuwały wątpliwości (art. 485 § 2 k.p.c.). Po wniesieniu powództwa opartego na wekslu sąd badał jego prawdziwość oraz to, czy bezpośrednio z weksla wynikała legitymacja powoda do wystąpienia z roszczeniem z niego (tak np. Rudkowska-Ząbczyk, 2021). W orzecznictwie podkreślano, że wierzyciel, dochodząc wydania nakazu zapłaty na podstawie weksla, mógł powołać się tylko na treść weksla i nie był zobowiązany do przytaczania już w pozwie wszystkich okoliczności faktycznych i dowodów uzasadniających roszczenie ze stosunku podstawowego³¹. Na gruncie wcześniejszego stanu prawnego za nieuprawniony należało uznać pogląd, że już na etapie wniesienia powództwa sąd rozpoznający taką sprawę jest obowiązany do weryfikacji zasadności roszczenia wynikającego z prawidłowo wypełnionego weksla na podstawie innych dokumentów — zwłaszcza zaś tzw. deklaracji wekslowej³². O nietrafności tego poglądu przesądzała konstrukcja, zgodnie z którą dopiero w przypadku wniesienia przez dłużnika wekslowego zarzutów opartych na stosunku podstawowym mamy do czynienia z przeniesieniem sporu na płaszczyznę stosunku prawa cywilnego. Trafnie podkreślił Sąd Apelacyjny w Białymstoku w wyroku z 30.07.2018 r., że „zobowiązanie wekslowe, (...) ma (...) charakter samodzielny i abstrakcyjny, niezwiązany z podstawą prawną przyjęcia zobowiązania”³³. W wyroku z 19.12.2007 r. Sąd Najwyższy³⁴ wyróżnił dwie fazy postępowania nakazowego i trafnie wskazał, że stosunek podstawowy może być przedmiotem badania sądu w drugiej fazie postępowania, tj. po wniesieniu zarzutów przez pozwanego). Nieuprawnione było wydanie nakazu zapłaty w sytuacji, gdy do pozwu nie dołączono oryginału weksla³⁵. Załączony weksel powinien być spełniać także wymogi określone w art. 1 albo 101 Prawa wekslowego. Skoro więc wydanie nakazu zapłaty przez sąd możliwe było przeciwko zobowiązanemu z weksla należycie wypełnionego, a kryteria owego należytego wypełnienia zostały wyznaczone przez Prawo wekslowe, za trafny należało uznać pogląd Sądu Najwyższego, że w postępowaniu nakazowym sąd z urzędu uwzględnia formalną nieważność weksla³⁶.

Warto podkreślić, że w ramach tzw. pierwszego etapu postępowania nakazowego przedmiotem badania przez sąd był wyłącznie fakt należytego wypełnienia, nie zaś fakt, czy wypełnienie to nastąpiło w chwili wystawienia czy zostało dokonane na podstawie stosownego porozumienia wekslowego.

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem TSUE sąd krajowy jest zobowiązany do zbadania z urzędu, czy dane warunki umowy wchodzące w zakres zastosowania dyrektywy 93/13 mają nieuczciwy charakter, a także do tego, aby dokonawszy takiego badania, zniwelować brak równowagi między konsumentem a przedsiębiorcą, o ile sąd ów posia-

da niezbędne ku temu informacje dotyczące stanu prawnego i faktycznego³⁷. Krajowe przepisy proceduralne nie mogą uniemożliwiać lub utrudniać zbytnio stosowania prawa Unii. Z kolei każdorazowa analiza sądu, aby mogła dostarczyć odpowiedzi na pytanie, czy krajowy przepis proceduralny uniemożliwia lub utrudnia zbytnio stosowanie prawa Unii, powinna uwzględniać „miejsce danego przepisu w ramach procedury przed różnymi sądami krajowymi, jej przebiegu i jej cech szczególnych”³⁸. W związku z tym zdaniem TSUE „sąd odsyłający musi ustalić (...), czy przewidziane w prawie krajowym zasady proceduralne w zakresie wniesienia zarzutów nie prowadzą do powstania znacznego ryzyka, iż zainteresowani konsumenci nie wniosą wymaganych zarzutów”³⁹. Podkreśla się więc, że korzystanie z praw gwarantowanych w dyrektywie 93/13 nie powinno być powiązane z niekorzystnymi dla konsumenta warunkami, w szczególności zaś terminem lub kosztami⁴⁰. Ostatecznie TSUE w sprawie Profi Credit Polska stwierdził, że „artykuł 7 ust. 1 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich należy interpretować w ten sposób, iż sprzeciwia się on przepisom krajowym takim jak te będące przedmiotem postępowania głównego, pozwalającym na wydanie nakazu zapłaty opartego na wekslu własnym, (...) w sytuacji gdy sąd rozpoznający pozew o wydanie nakazu zapłaty nie jest uprawniony do zbadania potencjalnie nieuczciwego charakteru warunków tej umowy (...)” (teza wyroku w sprawie Profi Credit Polska).

Jednakże, przeprowadzenie przez sąd badania z urzędu innych faktów niż należyte wypełnienie weksla, takich jak prawdziwość oraz treść, było dopuszczalne wyłącznie wtedy, gdy powód w pozwie zawarł twierdzenia pozwalające dokonać kwalifikacji sprawy jako obejmującej relację dochodzenia roszczenia względem konsumenta⁴¹. Takim było np. twierdzenie, że weksel stanowi zabezpieczenie wykonania umowy kredytu konsumenckiego. Tylko w odniesieniu do tego typu sytuacji można było uznać za trafną uchwałę Sądu Najwyższego z 19.10.2017 r., zgodnie z którą w sprawie z powództwa przedsiębiorcy przeciwko konsumentowi zobowiązanemu z weksla sąd z urzędu uwzględnia nieskuteczność powołania się przez powoda na podstawę właściwości miejscowej przewidzianą w art. 371 § 1 k.p.c.⁴².

Co więcej, wydaje się, że twierdząca odpowiedź na pytanie, czy przyjęta w prawie Unii Europejskiej regulacja dotycząca ochrony konsumenta pozwala na działanie sądowi z urzędu w sytuacji, gdy ma on silne i uzasadnione przekonanie oparte na materiałach nie pochodzących od stron sprawy, że umowa stanowiąca źródło stosunku podstawowego jest przynajmniej częściowo nieważna, a powód dochodzi swojego roszczenia z weksla *in blanco*, pozwany zaś nie zgłasza zarzutów i zachowuje się biernie⁴³, oznaczałaby w skrajnym przypadku obowiązek sądu do niewydawania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym w odniesieniu do każdego weksla *in blanco*. Tym samym prowadziłoby to niemal każdorazowo do stwierdzenia braku podstaw do wydania nakazu zapłaty, a w przypadku ustalenia, że doszło do nieskutecznego powołania się przez powoda na podstawę właściwości miejscowej przewidzianą w art. 371 § 1 k.p.c.

— wydaniem z urzędu postanowienia o przekazaniu sprawy do sądu właściwego miejscowo w konkretnej sprawie. Taką interpretację należało uznać za niezgodną z naturą weksla i stąd zbyt daleko idącą. Silne i uzasadnione przekonanie sądu mogło być oparte jedynie na materiałach pochodzących od stron sprawy⁴⁴.

Rozwiązania wprowadzone ustawą nowelizującą k.p.c. z 2021 r.

W pierwszej kolejności należy podkreślić, że ustawa nowelizująca k.p.c. z 2021 r. wprowadza szereg ułatwień proceduralnych dla konsumentów w sprawach wekslowych i w ten sposób próbuje porządkować zacznyn chaosu prawnego powstałego po wydaniu orzeczeń przez TSUE oraz SN.

Co najważniejsze, ustawą tą dodano do art. 485 § 2 k.p.c. zdania 3 i 4 w brzmieniu: „Jeżeli dłużnikiem jest konsument, niezbędne jest przedstawienie wraz z pozwem umowy, z której wynika roszczenie zabezpieczone wekslem, wraz z deklaracją wekslową i załącznikami. W treści pozwu skierowanego przeciwko osobie fizycznej zamieszcza się oświadczenie o tym, czy roszczenie dochodzone pozwem powstało w związku z umową zawartą z konsumentem”. Ponadto, złożenie przez powoda, jego przedstawiciela ustawowego lub pełnomocnika w złej wierze lub wskutek niezachowania należytej staranności niezgodnego z prawdą oświadczenia, o którym mowa w art. 485 § 2 zd. 4 k.p.c. podlega karze grzywny (art. 485 § 5 dodany ustawą nowelizującą k.p.c. z 2021 r.). Ustawa ta wprowadziła także szereg zmian w Prawie wekslowym oraz w innych ustawach (w tym wspomniany we wstępie zakaz indosowania weksli w określonych sytuacjach)⁴⁵.

Nowelizacja, przez dostosowanie przepisów do wyroków m.in. TSUE, wzmocniła ochronę prawną konsumentów w relacjach z przedsiębiorcami. Co szczególnie ważne — podkreślono to m.in. w uzasadnieniu do projektu powoływanej ustawy — ustanowione przepisy dotyczą każdej umowy zawieranej przez konsumentów (a nie tylko umowy kredytu konsumenckiego). Polski prawodawca w mojej ocenie trafnie zidentyfikował problem i w świetle orzecznictwa TSUE dobrał optymalny środek (w szczególności nowelizację art. 485 k.p.c.), aby ograniczyć negatywny wpływ na sytuację prawne konsumentów powstające w wyniku dopuszczenia przez prawo krajowe możliwości zabezpieczania umów z konsumentami instrumentami takimi jak weksel.

W nowym stanie prawnym doszło do istotnej zmiany natury weksli jako abstrakcyjnych papierów wartościowych. Jak wskazywałem wcześniej, sąd ma podstawę do badania z urzędu innych faktów niż należyte wypełnienie weksla wyłącznie wtedy, gdy powód w pozwie zawarł twierdzenia pozwalające dokonać kwalifikacji sprawy jako obejmującej relację dochodzenia roszczenia względem konsumenta. Tym samym, po zmianie art. 485 k.p.c., powód-przedsiębiorca jest „przymuszony” pod groźbą sankcji karnej, aby w pozwie zawrzeć wszelkie twierdzenia, a nadto załączyć do niego takie dokumenty, które co do zasady pozwalają na prze-

prowadzenie tej kwalifikacji. Ponadto już w momencie wystawiania weksli konieczne jest ustalenie, czy strony stosunku wekslowego mogą być kwalifikowane jako przedsiębiorca i konsument. Oznacza to, że polski ustawodawca zdecydował się na ograniczenie abstrakcyjności stosunków wekslowych.

Należy także odnotować, że ustawodawca wydłużył terminy na wniesienie przez pozwanego-konsumenta środka zaskarżenia od nakazu wydanego w postępowaniu nakazowym⁴⁶. Ostatecznie, w nowelizacji k.p.c. z 2021 r. zmieniono również wysokość opłaty pobieranej od pozwanego-konsumenta w razie wniesienia zarzutów od nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu nakazowym. Zgodnie z nowym brzmieniem art. 19 ust. 4 ustawy z 28.07.2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych⁴⁷ opłata ta nie może przekroczyć 750 zł.

Podsumowanie

W literaturze oraz orzecznictwie formułuje się twierdzenia o charakterze socjologicznym podkreślające, że niska świadomość społeczna co do rygorów prawa wekslowego jest przyczyną zbyt pochopnego zaciągania zobowiązań wekslowych⁴⁸. Wydaje się przy tym, że zasada *ignorantia legis non excusat* doznaje coraz szerszych wyjątków w polskim porządku prawnym. Ostatnie zmiany legislacyjne ograniczyły znacząco siłę weksla jako zabezpieczenia, która tkwiła dotąd m.in. w prostocie dochodzenia roszczeń na jego podstawie.

Moim zdaniem z przepisów polskiego systemu prawnego (uwzględniając implementowane przepisy prawa Unii Europejskiej) można wyinterpretować normę kompetencyjną, która zakazuje sądowi wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym opartym na wekslu, gdy treść pozwu pozwala na stwierdzenie przez sąd z urzędu, że dłużnikowi wekslowemu przysługiwałby zarzut naruszenia wypełnienia weksla niezgodnie z porozumieniem⁴⁹ i że możliwa byłaby kwalifikacja przynajmniej jednego z pozwanych jako konsumenta. W takim przypadku sąd ma obowiązek podniesienia — niejako za stronę — zarzutu naruszenia art. 31 § 2 k.p.c. i przekazania z urzędu sprawy do sądu właściwego miejscowo.

Choć orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, które w procedurze dochodzenia roszczeń z weksla upatrują zagrożeń dla interesów konsumentów, wydają się nietrafne⁵⁰, to jednak polski prawodawca zdecydował się na wprowadzenie daleko idących ułatwień proceduralnych dla pozwanych-konsumentów. Wydaje się jednak, że trafniejsze (ale dalej idące) byłoby uznanie przez TSUE, że dopuszczenie przez prawo krajowe możliwości zabezpieczania umów z konsumentami instrumentami wywołującymi istotną nierównowagę między przedsiębiorcą a konsumentem (na korzyść przedsiębiorców, czyli np. wekslami) mogłoby być kwalifikowane jako naruszenie standardu ochrony konsumentów ustanowionego przez akty normatywne Unii Europejskiej.

Nowelizacja k.p.c. z 2021 r. nie zmieniła sytuacji poręczycieli wekslowych w taki sposób, aby można było przyjąć, że osoba fizyczna poręczająca na wekslu mającym na celu zabezpieczenie zobowiązania zaciągniętego przez przedsiębiorcę i związanego z jego działalnością gospodarczą posiadała status konsumenta. Należy bowiem uznać, że zgodnie z art. 32 Prawa wekslowego, który kształtuje sytuację prawną poręczyciela wekslowego, „diedziczy on” sytuację prawną tego, za kogo poręczył.

Na marginesie warto odnotować, że rozważane w niniejszym tekście zagadnienie stanowi dla teoretyków prawa inspirujący przykład związania rozstrzygnięć procesowych sądu z różnego rodzaju twierdzeniami (w tym twierdzeniami o faktach) zaoferowanymi przez strony postępowania. Okazuje się

bowiem, że nawet twierdzenie obejmujące tożsamość powoda może doprowadzić sąd do uwzględnienia faktów, o których informacja jest powszechnie dostępna (np. że podmiot X prowadzi działalność gospodarczą polegającą wyłącznie na udzielaniu kredytów konsumenckich). To z kolei zaktualizowałoby obowiązek sądu do podjęcia działań zmierzających do ochrony interesu konsumenta. Ostatnie zmiany legislacyjne wywołane przez przywoływane orzecznictwo istotnie zmodyfikowały treść pojęcia „weksel” konstytuowaną dotąd przez uczestników praktyki posługiwania się językiem prawnym i prawniczym w ten sposób, że posługiwanie się pojęciem „weksel” wymagało uznania za prawdziwe twierdzeń dotyczących uproszczonej dla wierzyciela procedury dochodzenia roszczeń wynikających z zobowiązania wekslowego.

Przypisy/Notes

- ¹ Praca powstała w wyniku realizacji projektu badawczego o nr 2019/33/N/HS5/01418 finansowanego ze środków Narodowego Centrum Nauki.
- ² Por. uchwała SN z 19.10.2017 r., sygn. III CZP 42/17, OSNC 2018/7-8/70; postanowienie SN z 23.02.2018 r., sygn. I CSK 477/16, LEX nr 2321895; postanowienie SN z 20.02.2018 r., sygn. III CZP 95/17, LEX nr 2505015; postanowienie SN z 22.10.2020, sygn. I CSK 238/19, Legalis nr 24968/60.
- ³ Zob. także opinię rzecznika generalnego Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej Juliane Kokott przedstawioną 26.04.2018 r.; dalej także jako opinia rzecznika generalnego w sprawie Profi Credit Polska.
- ⁴ Dz.U. z 2019 r., poz. 1469.
- ⁵ Dz.U. 1964 nr 43, poz. 296, t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 1575.
- ⁶ Dz.U. z 2021 r., poz. 1655.
- ⁷ Ustawa z 28.04.1936 r. — Prawo wekslowe, Dz.U. nr 37, poz. 282; t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 282.
- ⁸ Opinia rzecznika generalnego w sprawie Profi Credit Polska, pkt 3.
- ⁹ Jedynie w sprawach, gdzie powodem była spółka Profi Credit Polska S.A. polskie sądy powszechne zadały 4 takie pytania.
- ¹⁰ Sygn. akt I ACa 260/18, LEX nr 2580289
- ¹¹ Dz.U. 2011 nr 126, poz. 715; t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 246.
- ¹² Warto podkreślić, że zdaniem Z. Ofiarskiego sformułowanie „weksel konsumenta” należy rozumieć jako odniesienie do weksla wystawionego przez konsumenta, nie zaś do papierów wartościowych wystawionych przez inne osoby i jedynie przekazywanych przez konsumenta kredytodawcy (Ofiarski, 2014; również Grochowski, 2019).
- ¹³ Dz.U. 2007 nr 50, poz. 331, t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 275.
- ¹⁴ Dz.U. 1964 nr 16, poz. 93, t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1740.
- ¹⁵ Jak wskazuje R. Strugała, art. 221 k.c. nawiązuje do definicji legalnej pojęcia „przedsiębiorca” sformułowanej w art. 431 k.c. (Strugała, 2021). Zgodnie z nią: „Przedsiębiorcą jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna, o której mowa w art. 331 § 1, prowadząca we własnym imieniu działalność gospodarczą lub zawodową. Podobna definicja legalna omawianego pojęcia została sformułowana w art. 4 ust. 1–3 ustawy z 6.03.2018 r. — Prawo przedsiębiorców (Dz.U. z 2018 r., poz. 646; t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 162).
- ¹⁶ Szerzej na temat kryterium bezpośredniości związku czynności prawnej z działalnością gospodarczą — zob. np. Pajor, 2014; Pazdan, 2020; Gutowski, 2021; Sadowski, 2021 oraz Strugała, 2021. Warto zwrócić uwagę, że m.in. J. Sadowski (2021) oraz R. Strugała (2021) analizują również tzw. umowy mieszane (umowy o podwójnym charakterze), w których konsument występuje w podwójnej roli.
- ¹⁷ Postanowienie SA w Szczecinie z 28.08.2012 r., sygn. akt I ACz 399/12, LEX nr 1216402.
- ¹⁸ Wyrok SA w Gdańsku z 9.02.2012 r., sygn. akt V ACa 96/12, POSAG 2012/2/32-48. Należy przy tym odnotować pogląd wyrażony przez P. Kukuryka, że przedmiotowy zakres definicji konsumenta jest węższy niż znaczenie tego pojęcia nadane mu przez prawodawcę unijnego (w szczególności na gruncie dyrektywy Rady 93/13/EWG z 5.04.1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich, OJ L 95, 21.4.1993, s. 29–34 oraz w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/83/UE z 25.10.2011 r. w sprawie praw konsumentów, zmieniającej dyrektywę Rady 93/13/EWG i dyrektywę 1999/44/WE Parlamentu Europejskiego i Rady oraz uchylającą dyrektywę Rady 85/577/EWG i dyrektywę 97/7/WE Parlamentu Europejskiego i Rady, OJ L 304, 22.11.2011, s. 64–88). Jak wskazuje ten autor, akty prawa unijnego „ujmują (...) konsumenta jako osobę fizyczną, która działa (ang. *acting*, fr. *agit*) w celach niezwiązanych z działalnością profesjonalną. »Działanie«, obejmujące także czynności faktyczne, w przeciwieństwie do »dokonywania czynności prawnej«, nie zakłada jako koniecznej przesłanki uznania za konsumenta złożenia przez niego oświadczenia woli, stanowiącego konieczny element każdej czynności prawnej”. Zob. szerzej Kukuryk, 2014 oraz cytowana tam literatura.
- ¹⁹ Takie samo stanowisko wyrażają np. E. Stefańska (2020) oraz K. Flaga-Gieruszyńska i A. Zieliński (2022).
- ²⁰ Wyrok SA w Szczecinie z 4.12.2014 r., sygn. akt I ACa 613/14, LEX nr 1667632.
- ²¹ W szczególności dotyczy to weksli *in blanco* zupełnych w chwili nabycia; zob. np. postanowienie SN z 25.05.2020 r., sygn. akt III CSK 324/19, LEX nr 3032491 oraz wyrok SN z 23.10.2008 r., sygn. akt V CSK 71/08, LEX nr 485921.
- ²² Por. postanowienie SN z 25.05.2020 r., sygn. akt III CSK 324/19, LEX nr 3032491; wyrok SN z 5.07.2007 r., sygn. akt II CSK 160/07, LEX nr 439205; wyrok SN z 7.05.2004 r., sygn. akt III CK 563/02, OSNC 2005/5/88
- ²³ Zob. np. wyrok SO w Warszawie z 23.05.2016 r., sygn. akt I C 64/16, LEX nr 2162137
- ²⁴ Uchwała SN z 19.10.2017 r., sygn. III CZP 42/17, OSNC 2018/7-8/70.
- ²⁵ Por. wyrok ETS z 27.06.2000 r., w połączonych sprawach od C-240/98 do C-244/98, Océano Grupo Editorial SA i Salvat Editores SA.
- ²⁶ Szerzej o zarzucie uzupełnienia weksla niezgodnie z porozumieniem — zob. np. Moska, 2020 oraz cytowane tam orzecznictwo i literatura.

- ²⁷ Podobne stanowisko prezentuje M. Moska (2020).
- ²⁸ Postanowienie SA w Poznaniu z 23.01.2020 r., sygn. akt I ACz 30/20, LEX nr 3021148. ²⁹ Wyrok SN z 10.05.2017 r., sygn. I CSK 477/16, LEX nr 2321985.
- ³⁰ Wyrok SN z 22.10.2020 r., sygn. I CSK 238/19.
- ³¹ Wyrok SA w Białymstoku z 30.07.2018 r., sygn. akt I ACa 299/18, LEX nr 2561761; por. wyrok SA w Szczecinie z 29.01.2015 r., sygn. akt I ACa 733/14, LEX nr 1745572, wyrok SA w Łodzi z 6.11.2014 r., sygn. akt I ACa 646/14, LEX nr 1656858.
- ³² Por. wyrok SA w Szczecinie z 14.10.2015 r., sygn. akt I ACa 665/15, LEX nr 2002814.
- ³³ Zob. wyrok SA w Białymstoku z 30.07.2018 r., sygn. akt I ACa 299/18, LEX nr 2561761.
- ³⁴ Wyrok SN z 19.12.2007 r. sygn. akt V CSK 336/07, LEX nr 487533.
- ³⁵ Trafnie w tym zakresie SA w Katowicach w wyroku z 9.04.2015 r., sygn. akt I ACa 1061/14, LEX nr 1668583.
- ³⁶ Wyrok SN z 17.09.2004 r., sygn. akt V CK 60/04, OSNC 2005/7-8/144.
- ³⁷ Zob. sprawa Profi Credit Polska, pkt 42 oraz wyroki: z 21.04.2016 r., Radlinger i Radlingerova, C-377/14, EU: C: 2016: 283, pkt 52 i przytoczone tam orzecznictwo; z 21.12.2016 r., Gutierrez Naranjo i in., C-154/15, C-307/15 i C-308/15, EU: C: 2016: 980, pkt 58.
- ³⁸ Zob. sprawa Profi Credit Polska, pkt. 55; Radlinger i Radlingerowa, pkt 50 i przytoczone tam orzecznictwo.
- ³⁹ Sprawa Profi Credit Polska, pkt 61 i cytowane tam orzecznictwo.
- ⁴⁰ Tamże, pkt 63 i cytowane tam orzecznictwo.
- ⁴¹ Niejasne, a nade wszystko nieprzekonujące wydaje się przy tym stanowisko przedstawione w: Fibinger-Jasińska, 2020.
- ⁴² Uchwała SN z 19.10.2017 r., sygn. III CZP 42/17, OSNC 2018/7-8/70.
- ⁴³ Takie pytanie sformułował SN w uzasadnieniu postanowienia z 23.02.2018 r., sygn. akt III CZP 95/17, LEX nr 2505015, uznając, że władnym, aby udzielić odpowiedzi na to pytanie, jest Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej.
- ⁴⁴ W szczególności na treści pozwu, w tym oznaczeniu powoda, które może skłonić sąd do wzięcia pod rozwagę faktów powszechnie znanych, o których informacja jest powszechnie dostępna oraz znanych sądowi z urzędu; zob. art. 228 k.p.c.
- ⁴⁵ Należy wskazać, że ta zmiana mityguje ryzyka, o których pisze M. Grochowski (2019).
- ⁴⁶ Odpowiednio, miesiąc od dnia doręczenia nakazu w przypadku nakazu zapłaty wydanego postępowaniu nakazowym, gdy doręczenie nakazu pozwanemu ma mieć miejsce na terytorium Unii Europejskiej oraz analogicznie, trzy miesiące, gdy doręczenie nakazu ma mieć miejsce poza terytorium Unii Europejskiej.
- ⁴⁷ Dz.U. nr 167, poz. 1398, t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 2257.
- ⁴⁸ Tak np. M. Moska (2020). Autorka przywołuje także przykładowy wyrok SN z 2.03.2012 r., sygn. akt II CSK 351/11, LEX nr 1163193, który zauważył, że „znajomość reguł obrotu wekslowego wcale nie jest powszechna, stosunkowo często wiedzy na ten temat nie mają przedsiębiorcy z długim doświadczeniem” oraz analogiczny pogląd wyrażony przez A. Szpunara (2001).
- ⁴⁹ W tym, że porozumienie wekslowe zawiera niedozwolone postanowienia umowne pozwalające dojść do tego samego stwierdzenia.
- ⁵⁰ Zob. np. postanowienie TSUE z 26.11.2020 r. w sprawie DSK Bank przeciwko FrontEx International, sygn. akt C-807/19, gdzie TSUE stwierdził, że „prawo Unii należy interpretować w ten sposób, że stoi ono na przeszkodzie temu, by sąd krajowy rozpatrujący wniosek o wydanie nakazu zapłaty pominął badanie ewentualnie nieuczciwego charakteru warunku umowy zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem ze względu na trudności praktyczne, takie jak obciążenie owego sądu pracą”.

Bibliografia/References

- Fibinger-Jasińska, J. (2020). Roszczenie z weksla a badanie z urzędu stosunku podstawowego. *Monitor Prawniczy*, (1).
- Flaga-Gieruszyńska, K., & Zieliński, A. (2022). Komentarz do art. 371. W: *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*. C.H.Beck.
- Gołąb, A. (2020). Właściwość miejscowa sądu w sprawach przeciwko konsumentom z uwzględnieniem kontekstu unijnego i prawnoporównawczego. *Polski Proces Cywilny*, (1).
- Grochowski, M. (2019). Komentarz do art. 41 KredytKonsU. W: K. Osajda (red.), *Prawo konsumenckie. Komentarz. Komentarze Prawa Prywatnego*. Tom VII. C.H.Beck.
- Gutowski, M. (2021). Komentarz do art. 221. W: M. Gutowski (red.), *Kodeks cywilny. Tom I. Komentarz do art. 1–352*. C.H.Beck.
- Heropolitańska, I. (2015). *Weksel w obrocie gospodarczym*. LEX. A Wolters Kluwer business.
- Kukuryk, P. (2014). Ewolucja pojęcia „konsument” w polskim prawie cywilnym. W: T. Kocowski, & K. Marak (red.), *Zmiany prawodawstwa gospodarczego w okresie transformacji ustrojowej w Polsce, Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu*, (362), 211–226. <https://doi.org/10.15611/pn.2014.362.16>
- Machnikowski, P. (2002). *Weksel własny in blanco*. Warszawa. C.H.Beck.
- Moska, M. (2020). Zarzuty przysługujące poręczycielowi wekslowemu. *Transformacje Prawa Prywatnego*, (2).
- Naworski, J. P. (2018). Przedsiębiorca versus konsument w prawie polskim. *Studia Prawa Prywatnego*, (1).
- Ofiarski, Z. (2014). *Ustawa o kredycie konsumenckim. Komentarz*. Wolters Kluwer Polska.
- Pajor, T. (2014). Komentarz do art. 221. W: M. Pyziak-Szafnicka, & P. Książek (red.), *Kodeks cywilny. Część ogólna. Duże Komentarze LEX*. Wolters Kluwer Polska.
- Pazdan, M. (2020). Komentarz do art. 221. W: K. Pietrzykowski (red.), *Kodeks cywilny. Tom I. Komentarz. Art. 1–44910*. C.H.Beck.
- Radwański, Z. (2003). Podmioty prawa cywilnego w świetle zmian kodeksu cywilnego przeprowadzonych ustawą z dnia 14 lutego 2003 r., *Przegląd Sadowy*, (7–8).
- Rudkowska-Ząbczyk, E., (2021). Komentarz do art. 371. W: E. Marszałkowska-Krześ (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*. Warszawa.
- Sadomski, J. (2021). Komentarz do art. 221. W: J. Gudowski (red.), *Kodeks cywilny. Komentarz. Tom I. Część ogólna*, cz. 1 (art. 1–55 (4)). Wolters Kluwer Polska.
- Stefańska, E. (2020). Komentarz do art. 371. W: M. Manowska (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom I. Art. 1–47716*. Wolters Kluwer Polska.
- Strugała, R. (2021). *Kodeks cywilny. Komentarz*. C.H.Beck.

Szpunar, A. (2001). *Komentarz do prawa wekslowego i czekowego*. Wydawnictwo Prawnicze.
Szumański, A. (red.) (2016). *Prawo papierów wartościowych. System Prawa Prywatnego*. Tom 18, wyd. 3. C.H.Beck.
Zieliński, M. (2017). *Wykładnia prawa. Zasady — reguły — wskazówki*. Wolters Kluwer.

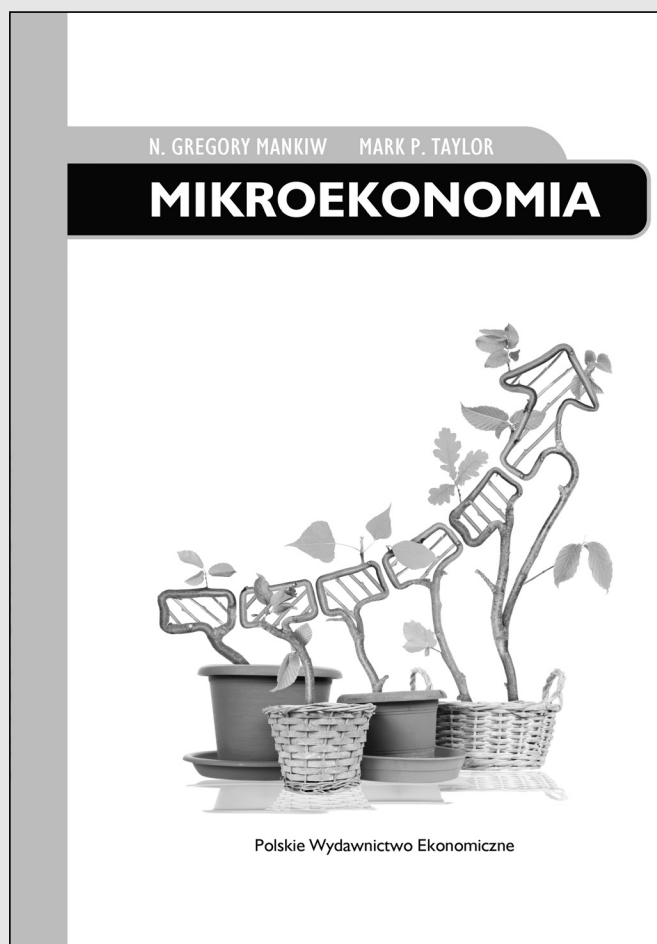
Mgr Wojciech Rzepiński

Doktorant w Zakładzie Teorii i Filozofii Prawa na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Od 2020 r. jest kierownikiem grantu Narodowego Centrum Nauki uzyskanego w konkursie PRELUDIUM 17 pt. *Inferencjalizm ustaleń faktycznych w procesie stosowania prawa* (2019/33/N/HS5/01418).

Mgr Wojciech Rzepiński

PhD student at the Department of Legal Theory and Philosophy at Adam Mickiewicz University in Poznań (Faculty of Law and Administration). From 2020, he is a Principal Investigator in the Polish National Science Centre's grant PRELUDIUM 17 entitled *The inferentialist account of legal fact-finding in legal decision-making process* (2019/33/N/HS5/01418).

Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne

poleca

Po więcej informacji zapraszamy na stronę www.pwe.com.pl